

Ομιλία του Καθηγητή κ. Ιωάννη Θ. Μάζη, Πανεπιστήμιο Αθηνών, κατά την εκδήλωση για την παρουσίαση του βιβλίου «Το Ζήτημα των Πολεμικών Επανορθώσεων για τις λεηλασίες κατά τη Ναζιστική Κατοχή της Ελλάδος: Η περίπτωση του Νομισματικού Χρυσού των Εβραίων», του Καθηγητή κ. Κωνσταντίνου Μαγκλιβέρα (Αθήνα, 25.1.2010, Αμφιθέατρο ΥΠΕΞ)

Στο Συνέδριο του Πότσδαμ (Μεταξύ 17 Ιουλίου και 2 Αυγούστου 1945) αποφασίστηκε κατ' αρχήν η υποβολή επανορθώσεων από την ηττηθείσα Γερμανία, με τη συμμετοχή και της ΕΣΣΔ (επίσης ΗΠΑ και Μεγάλης Βρετανίας)

Η ακολουθήσασα *Διάσκεψη των Παρισίων για τις Πολεμικές Επανορθώσεις* (Paris Conference on Reparations) που πραγματοποιήθηκε από 9 Νοεμβρίου έως 21 Δεκεμβρίου του 1945 αποφάσισε τα εξής:

- 1) Συμφωνία για τις Επανορθώσεις από την Γερμανία
- 2) Ίδρυση *Διασυμμαχικής Υπηρεσίας Αποζημιώσεων* (Inter-Allied Reparation Agency) από 18 συμβαλλόμενα κράτη με Πρόεδρο ex officio τον Γάλλο εκπρόσωπο και
- 3) Συμφωνία *Αποκατάστασης Νομισματικού Χρυσού*

Η Διάσκεψη υπολόγισε ότι τα δικαιώματα αποζημιώσεων της Ελλάδος αναφορικά με : i) το συνολικό ύψος των υλικών ζημιών ii) των εξόδων κατοχής και iii) των κυβερνητικών δαπανών κατά το διάστημα του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου ανήρχοντο σε \$ USA 3, 81 δις. (του έτους 1938).

Φυσικά το ποσό αυτό δεν αποτιμούσε ούτε την απώλεια του 10% του συνολικού ελληνικού πληθυσμού, λόγω κακουχιών της Κατοχής, ούτε την τρομακτική καταστροφή που προέκάλεσε η Κατοχή σε ζητήματα δομής και λειτουργίας της Ελληνικής κοινωνίας, ούτε στην πλήρη ανατροπή των κοινωνικών ισορροπιών και των ηθικών αξιών.

Άλλωστε ο Νόμος 182/1945 της 10^{ης} Μαρτίου 1945 απεδείκνυε περιτράνως την φοβερή αυτή ηθική, κοινωνική και πολιτική παρακμή, μόνο και μόνο από τον τίτλο του: «Περί ειδικής φορολογίας των κατά την πολεμικήν περίοδον πλουτισάντων»!

Το Άρθρο 1 της Συμφωνίας που προέκυψε από τη λειτουργία της *Διασυμμαχικής Υπηρεσίας Αποζημιώσεων* διεχώριζε τις αποζημιώσεις σε δύο Κατηγορίες: Την Κατηγορία Α η οποία περιελάμβανε όλες τις επανορθώσεις εκτός από εκείνες που αναφερόντουσαν στην Κατηγορία Β, και την Κατηγορία Β η οποία κάλυπτε το βιομηχανικό και λοιπό κεφαλαιακό εξοπλισμό που αφαιρέθηκε, καταστράφηκε κ.λπ. από το Γ΄ Ράιχ, καθώς επίσης και τα εμπορικά πλοία και τα

μέσα ναυσιπολοίας σε εσωτερικά ύδατα που είχαν καταστραφεί από την ηττηθείσα Γερμανία.

Η κατανομή των ελληνικών αποζημιώσεων βάσει των ανωτέρω κριτηρίων ήταν εξαιρετικά άδικη για την Ελλάδα αν την συγκρίνουμε με τις κατανομές άλλων χωρών οι οποίες, δεν υπέστησαν ούτε το ένα δέκατο των καταστροφών που υπέστη η χώρα μας.

Δηλαδή ενώ η απερημωθείσα Ελλάδα θα ελάμβανε 2,70% από την Α κατηγορία και 4,35% από την Κατηγορία Β, τα αντίστοιχα ποσοστά π.χ. για την Ινδία ήσαν 2% και 2,90% αντίστοιχα, για την Γιουγκοσλαβία 6,6% και 9.6% και, άκουσον-άκουσον, για την Ολλανδία ανήρχοντο σε 3,90% και 5,6% αντιστοίχως!

Και να μη λησμονούμε ότι τα κριτήρια για την «δίκαιη» (equitable) κατανομή της Συμφωνίας των Παρισίων είχαν θεσπισθεί ήδη στο Συνέδριο της Γιάλτας και εβασίζοντο α) στις υλικές ζημιές που υπέστη το κάθε κράτος β) τις απώλειες σε επίπεδο πληθυσμού και γ) τη συμμετοχή της κάθε κυβερνήσεως στην πολεμική προσπάθεια κατά του Άξονα. Τα ποσά που προέκυψαν λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω κριτηρίων, επαναρυθμίσθηκαν εν συνεχεία, λαμβανομένων υπόψη κάποιων μυστηριωδών «ειδικών παραγόντων» οι οποίοι διατηρούν ανεξιχνίαστο το μυστήριό τους μέχρι σήμερα. Προφανώς το μυστήριο αυτό είχε άμεση σχέση με την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου η οποία άρχισε αμέσως μετά τη λήξη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και η οποία ήθελε να εντάξει την Γερμανία και την Ιταλία στο Δυτικό Μπλόκ εναντίον της ΕΣΣΔ και με την πλευρά της Ειδικής Σχέσεως Λονδίνου-Ουάσιγκτον.

Μετά τη διάλυση της Διασυμμαχικής Υπηρεσίας Επανορθώσεων το 1959, είχαν διανεμηθεί στα συμμετέχοντα κράτη μόνο \$ USA 530 εκ. (τιμές 1938).

Στο πλαίσιο αυτών των επανορθώσεων είχαν υποβληθεί και οι σχετικές απαιτήσεις του Κ.Ι.Σ. της Ελλάδος και αποτέλεσαν αντικείμενο του Τρίτου Τμήματος της Συμφωνίας των Παρισίων. Το ζήτημα καθίσταται πλέον προκλητικό αν αναφέρουμε ότι, μετά την θέση της Συμφωνίας σε ισχύ, στο ίδιο αυτό Τρίτο Τμήμα προσεχώρησαν ακόμα και κράτη του Άξονα, όπως η Αυστρία την 4^η Νοεμβρίου 1947 και η Ιταλία την 16^η Δεκεμβρίου 1947.

Εξίσου προκλητική, και άδικη υπήρξε η αυθαίρετη δημιουργία, με καθεστώς Διεθνούς Οργανισμού, της Τριμερούς Επιτροπής για την Αποκατάσταση του Νομισματικού Χρυσού των συμμαχικών χωρών (27 Σεπτεμβρίου 1946), μιας επιτροπής η οποία συνεστήθη από την Αγγλία, τη Γαλλία και τις ΗΠΑ χωρίς συμμετοχή των υπολοίπων κρατών της Συμφωνίας των Παρισίων και η οποία δεν προεβλέπετο ως θεσμικός μηχανισμός από την Συμφωνία των Παρισίων. Λειτουργήσε δε υπό πλήρη μυστικότητα ακόμα, και ιδίως, από τα λοιπά δικαιούμενα επιστροφών νομισματικού χρυσού κράτη, όπως π.χ. η Ελλάδα.

Η σύσταση αυτής της Επιτροπής, η σύνθεσή της και ο τρόπος λειτουργίας της καθιστούσε άνευ περιεχομένου τις διακηρύξεις του Κατασταστικού Χάρτη του Ο.Η.Ε. περί της διακηρύξεως των ίσων δικαιωμάτων των Κρατών, ανεξαρτήτως του εάν αυτά εθεωρούντο «μικρά» ή «μεγάλα» και οι οποίες λίγους μήνες νωρίτερα στο San Francisco είχαν αποτελέσει μέρος του Προοιμίου του.

Οι ποσότητες Νομισματικού Χρυσού που ετέθησαν στη διάθεση της Τριμερούς Επιτροπής ανήρχοντο στο καθόλου ευκαταφρόνητο ποσό των 10, 81 εκατομμυρίων ουγκιών καθαρού χρυσού δηλαδή σε 336,44 τόνους χρυσού. Σε τρέχουσες τιμές δηλαδή άνω των 11 δισεκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ.

Οι αξιώσεις των κρατών (Αλβανία, Αυστρία, Βέλγιο, Τσεχοσλοβακία, Ελλάδα, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Πολωνία, Γιουγκοσλαβία) που ενεκρίθησαν από την Επιτροπή ανήρχοντο σε 516, 25 τόνους καθαρού χρυσού και η Επιτροπή ολοκλήρωσε τις εργασίες της στις 9 Σεπτεμβρίου 1998 αφού προηγουμένως, μεταξύ Απριλίου και Ιουλίου 1998, είχε ολοκληρώσει τις τελικές διανομές του νομισματικού χρυσού.

Η συνέχεια της Συνθήκης των Παρισίων, γνωστή ως «Συνθήκη Διευθέτησης των Ζητημάτων που προέκυψαν από τον Πόλεμο και την Κατοχή», υπογράφηκε στη Βόννη το Μάιο του 1952 και τροποποιήθηκε τελικά με το Πρωτόκολλο περί τερματισμού του Καθεστώτος Κατοχής (23 Οκτωβρίου 1954). Στο έκτο Τμήμα της Συνθήκης αυτής αναφερόταν ρητώς ότι η συνέχεια απόδοσης των επανορθώσεων «...θα αποτελούσε αντικείμενο διευθέτησης στη Συνθήκη Ειρήνης μεταξύ Γερμανίας και των πρώην εχθρών της ή σε άλλες συμφωνίες που θα υπογραφούν νωρίτερα και θα ασχολούνται με το ίδιο θέμα». Και μέχρι τότε θα ανεμένετο να αποζημιώσει η Γερμανία την υπόσχεση που είχε δώσει στο άρθρο 5 του έκτου Τμήματος να αποζημιώσει τους ιδιοκτήτες των περιουσιακών στοιχείων που είχαν καταστραφεί και λεηλατηθεί από τους Ναζί. Η Γερμανία, όμως, ούτε ενωμένη, υπέγραψε ποτέ καμία συνθήκη Ειρήνης με τους πρώην εχθρούς της.

Απεναντίας, χωρίς να τακτοποιήσει την σημαντική αυτή διπλωματική εκκρεμότητα η Γερμανία, έγινε μέλος: i) στον Οργανισμό Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας (προκάτοχο του ΟΟΣΑ) το 1950, ii) το ίδιο έτος έγινε μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης, iii) το 1952 συμμετείχε στην Ευρωπαϊκή Αμυντική Κοινότητα (που δε λειτούργησε ποτέ) και τέλος iv) το 1954, μαζί με την Ιταλία, κατέστη μέλος της Δυτικο-Ευρωπαϊκής Ενώσεως.

Ήταν προφανές ότι η γεωπολιτική ανάλυση του γεωγράφου-γεωπολιτικού Καθηγητού του Πανεπιστημίου του Yale, αείμνηστου Nicholas Spykman, σχετικά με το ρόλο του αναχωματικού δακτυλίου (Rimland), η οποία είχε διατυπωθεί ήδη με την Γεωγραφία της Ειρήνης το 1943, πρυτάνευε στις σκέψεις των Αγγλοσαξόνων ηγεμόνων του NATO της εποχής εκείνης και κατηύθυνε την πολιτική του δυτικού εκείνου Συστήματος Συλλογικής Ασφαλείας.

Ήταν συνεπώς προφανές ότι οι πιέσεις οικονομικής φύσεως στην Δυτική Γερμανία της Δεκαετίας του 1950 δεν θα εξυπηρετούσαν την αγγλοσαξονική πλευρά η οποία ήθελε να κρατήσει την μετα-εθνικοσοσιαλιστική Γερμανία στο πλαίσιο του ιδιόκτητου της καθεστώτος διεθνούς ασφαλείας και να μην την καταστήσει ευάλωτη στις προβολές ισχύος της τότε ΕΣΣΔ.

Η γεωπολιτική αυτή προσέγγιση έγινε περισσότερο εμφανής, όταν μετά την υπογραφή (8/09/1951) της Συνθήκης Ειρήνης μεταξύ της Ιαπωνίας και των Συμμάχων, στην οποία συμμετείχε και η Ελλάδα, οι Σύμμαχοι απήλλαξαν την

Ιαπωνία από κάθε καταβολή πολεμικής αποζημιώσεως για να μην καμφθεί η οικονομία της! Εδώ νομίζω ότι είναι πολύ βοηθητική μια ματιά στο γεωπολιτικό υπόδειγμα του Srykman, που καταδεικνύει σαφώς τη γεωπολιτική σπουδαιότητα της Ιαπωνίας στον Αναχωματικό Δακτύλιο. Σπουδαιότητα η οποία επαληθεύεται ακόμη μια φορά και δια μέσου της απαλλαγής της Ιαπωνίας από την καταβολή πολεμικών αποζημιώσεων!

Η Γεωπολιτική επιταγή απεδείχθη ακόμη μια φορά ισχυροτέρα της Ηθικής επιταγής στο πλαίσιο του διεθνούς γίνεσθαι.

Ο κ. Μαγκλιβέρας μας δίδει ακόμη, με ένα εξαιρετικά νηφάλιο και αποστειρωμένο νομικό επιστημονικό λόγο, μέσω του βιβλίου του και **μία εκ των σκοτεινότερων σελίδων της πολιτικής και νομικής ιστορίας της χώρας μας: Την ψήφιση του νόμου 3933/1959 της 13^{ης} /02/1959 «περί αναστολής διώξεως εγκληματιών πολέμου», δηλ. μόλις δυο μέρες μετά την έναρξη της δίκης στην Ελλάδα, κατά του διαβόητου πολιτικού συμβούλου των SS Θεσσαλονίκης, DrMaximillianMerten.** Βεβαίως, μετά από διεθνή και εσωτερική κατακραυγή του Τύπου, εξαιρούσε την περίπτωση Merten, αλλά μεταβίβαζε τη δικαιοδοσία για παρόμοιες υποθέσεις γερμανών εγκληματιών πολέμου στην Γερμανία. Ο εγκληματίας Merten καταδικάσθηκε από τα ελληνικά δικαστήρια σε πάνω από ενάμισυ...αιώνα κάθειρξη (165 χρόνια) η οποία συγχωνεύθηκε σε ...25 χρόνια (!) και τελικώς με την ψήφιση του νόμου του 1959 ο οποίος «ανέστειλλε αυτοδικαίως πάσαν δίωξη» των γερμανών εγκληματιών πολέμου, ανέστειλε και «την εκτέλεσιν πάσης ποινής ή το υπόλοιπον ταύτης (!)», δηλ. φωτογραφική διάταξη, ο εγκληματίας Merten αποφυλακίσθηκε!

Στη συνέχεια ο εκλεκτός και «πολύτιμος», κυριολεκτικώς και μεταφορικώς Δρ Μέρτεν εξεδόθη εις την Γερμανίαν, η οποία... μη θεωρούσα ότι υπάρχουν ενοχοποιητικά στοιχεία εναντίον του (!), και συνεπώς πτύουσα αναισχύντως την απόφαση της ελληνικής δικαιοσύνης, τον απέδωσε «άσπιλον και λευκόν» εις την κοινωνία, μετά ένα περίπου μήνα κρατήσεως, την 16^η Δεκεμβρίου του 1959. Και το χειρότερο: η τότε Γερμανική κυβέρνηση του Αντενάουερ έπτυσε και αυτή με την σειρά της, επί του ιδικού της δικαιοδοτικού συστήματος, καθόσον παρά τους 17 τόμους (!) κατηγορητηρίου, που είχε ετοιμάσει η Εισαγγελία Μονάχου εναντίον του Merten, ο «πολύτιμος Δόκτωρ» απελευθερώθηκε!.

Ακόμη ο κ. Μαγκλιβέρας μας διευκρινίζει, αλλά και μας υπενθυμίζει ότι ο έτερος σφαγίας Alois Brunner, ήταν Αυστριακός και όχι Γερμανός, άρα δεν ήταν ορθό το επιχείρημα της Ελλάδος, όταν εδήλωσε αδυναμία διατυπώσεως αιτήματος εκδόσεως του Brunner από την Συρία όπου είχε διαφύγει, με πρόσχημα τον νόμο 3933/1959 της 13^{ης} /02/1959!

Πότε αλήθεια η ισχύς των νόμων αυτών θα αρθεί και πότε η έρευνα θα συνεχισθεί;

Και επιτέλους; Τι θα συμβεί με τις αστικές πτυχές αυτών των νόμων;

Ερωτήματα! Ερωτήματα τα οποία χρήζουν απαντήσεων, οι οποίες πρέπει κάποτε

να δοθούν! Και εν τω μεταξύ θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη, όπως αναφέρει στην κατακλείδα του ο κ. Μαγκλιβέρας, ότι οι αξιώσεις που έχει ήδη εγείρει το ΚΙΣ της Ελλάδος για τον λεηλατηθέντα από τις γερμανικές αρχές Κατοχής εβραϊκό νομισματικό χρυσό και οι εντεταλμένοι τους δεν έχουν παραγραφεί. Αντιθέτως τελούν «εν ισχύι» και θα μπορούσαν να ικανοποιηθούν εφόσον φυσικά υπάρξουν οι απαραίτητες συνθήκες και πάνω απ' όλα οι ανάλογες προθέσεις. Κυρίως αυτές, θα συμπλήρωνα εγώ!